

УДК 94(100)*кл7(075.3)
П56

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 05.02.2024 № 124)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Підручник розроблено за модельною навчальною програмою
«Всесвітня історія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти
(авт. Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В.)

Пометун О. І.

П56 Всесвітня історія : підруч. для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О. І. Пометун, Ю. Б. Малієнко, О. В. Дудар. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2024. — 224 с. : іл.

ISBN 978-966-983-473-7.

УДК 51*кл7(075.3)

ISBN 978-966-983-473-7

© Пометун О. І., Малієнко Ю. Б.,
Дудар О. В., 2023

© Видавничий дім «Освіта», 2024

Зміст

ВСТУП	4
§ 1. Середньовіччя як період розвитку людства	4
§ 2. Велике переселення народів	9
Розділ 1. СТАНОВЛЕННЯ ПЕРШИХ ДЕРЖАВ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ	14
§ 3. Перші середньовічні держави	14
§ 4. Розквіт і занепад імперії франків	21
§ 5. Візантійська імперія	26
§ 6. Арабський світ	33
Узагальнюємо знання й уміння за розділом 1	43
Розділ 2. SEREDNЬOVICHNII SVIT ZAKHIDNOI SVROPI	44
§ 7. Взаємозв'язок людини і природи. Рух середньовічного населення.....	44
§ 8. Середньовічне європейське суспільство	51
§ 9. Християнська церква в ранньому середньовіччі	57
§ 10. Життя і традиції рицарів і селян	62
§ 11–12. Світ середньовічного міста	67
Узагальнюємо знання й уміння за розділом 2	77
Розділ 3. ЄВРОПЕЙСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВИ В X–XV СТ.	78
§ 13. Походи і завоювання вікінгів	78
§ 14. Хрестові походи	86
§ 15. Середньовічні держави: від роздробленості до станово-представницьких монархій.....	94

§ 16. Франція в XI–XV ст.	101
§ 17–18. Англія в XI–XV ст.	108
§ 19. Священна Римська імперія.	116
§ 20. Держави Середземномор'я в середні віки	124
Узагальнюємо знання й уміння за розділом 3	135

**Розділ 4. ВИНИКНЕННЯ Й РОЗВИТОК ДЕРЖАВ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ В XI–XV СТ.
ОСМАНСЬКА ІМПЕРІЯ 138**

§ 21–22. Держави Центральної та Східної Європи в X–XV ст.	138
§ 23. Землі Північно-Східної Русі в XI–XV ст.	149
§ 24. Османська імперія. Правління Мехмеда II	155
Узагальнюємо знання й уміння за розділом 4	165

**Розділ 5. МАТЕРІАЛЬНЕ І ДУХОВНЕ ЖИТТЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. 167**

§ 25. Вплив церкви на середньовічне суспільство	167
§ 26. Середньовічні школи та університети. Життя середньовічного студента	173
§ 27. Наукові і технічні досягнення. Книгодрукування	180
§ 28. Раннє Відродження і гуманізм	185
§ 29. Архітектура і мистецтво	192
Узагальнюємо знання й уміння за розділом 5	202

Розділ 6. СЕРЕДНЬОВІЧНИЙ СХІД (ОГЛЯДОВО) 203

§ 30–31. Країни середньовічного Сходу	203
Річне узагальнення	213
Словник	220